

Zriecť sa cnosti
 „Bodhisattva
 (duchovný praktikujúci),
 ktorý je pripútaný
 ku koncepciám
 a vnemom,
 a ktorý sa zrieka cnosti,
 je ako človek
 tápajúci v tme.
 Bodhisattva
 (duchovný praktikujúci),
 ktorý je oslobodený od
 koncepcií a vnemov,
 a ktorý sa zrieka cnosti,
 je ako človek, ktorého oči
 vidia všetky veci jasne
 vo svetle raňajšieho slnka.“
 Medzihra 2
 Budha povedal:
 „Tí dobrí muži a ženy,
 ktorí prijímú toto
 učenie o dharme
 (pravé učenie),
 ktorí o ňom budú premýšľať,
 recitovať ho, študovať ho,
 a ktorí ho celé objasnia
 ostatným,
 sú známi Tathagatovi
 (Budhovi, osvietenej bytosti).
 On ich spoznáva
 svojím Budha-vedomím
 a vidí ich svojím
 Budha-okom.
 Každá z týchto dobrých
 bytostí sa dostane
 k nezmernému uskutočneniu
 a nevyčísľiteľným zásluhám.
 Prostredníctvom svojho
 Budha-vedomia
 si uvedomujem, Subhuti,
 že v dávnej minulosti,
 celé veky pred
 najvyšším osvieteným,
 som dokonale slúžil
 miliónom Budhov
 (osvietené bytosti)
 počas nespočetných vekov.
 Napriek tomu,
 zásluhy získané tými,
 ktorí prijímú, pamätajú,

študujú, recitujú a vysvetľujú
 iným túto prednášku
 v budúcnosti,
 keď je cesta nejasná,
 získajú väčšie zásluhy,
 než som získal službou
 všetkým Budhom
 (osvieteným bytostiam)
 milióny krát.
 Ich zásluhy nemajú žiaden
 počet; sú nespočítateľné
 a neporovnateľné.
 Keby som chcel učiť,
 aké sú rozsiahle tieto zásluhy,
 ktoré budú získané
 v budúcnosti, Subhuti,
 dobrí muži a ženy,
 ktorí ma počúvajú,
 by boli z toho zmätení,
 duševne rozrušení
 a dokonca zúriví.
 Ale pretože Tathagata
 (Budha, osvietená bytosť)
 učil, že táto
 prednáška o dharme
 (pravé učenie)
 je nepredstaviteľná,
 nezrovnateľne dobré
 karmické (odplatné)
 ovocie by z nej
 malo byť očakávané.“
 Viest' všetky bytosti
 do nirvány 2
 Subhuti sa spýtal:
 „Budha,
 ako kráča
 po ceste Bodhisattvu,
 ten čo ju hľadá?“
 Budha odpovedal:
 „Človek, ktorý sa dal
 na Cestu Bodhisattvu,
 by si mal neustále myslieť:
 ‘Musím viesť všetky bytosti
 do absolútnej nirvány
 (najvyšší raj);
 napriek tomu, aj keby boli
 všetky bytosti privedené
 do nirvány
 (najvyššieho raja),
 v skutočnosti žiadna bytosť

nebola zavedená do nirvány
 (najvyššieho raja).‘
 Pretože keby v ňom vyvstala
 myšlienka bytosti,
 entity či osobnosti,
 tak to nie je Bodhisattva
 (duchovný praktikujúci).
 Človek, ktorý sa dal
 na Cestu Bodhisattvu,
 nie je jednou z dhariem
 (pravých učení).
 Myslí si, Subhuti,
 že keď Tathagata
 (Budha, osvietená bytosť)
 bol s osvieteným,
 že bola nejaká dharna
 (pravé učenie),
 pomocou ktorej došiel
 k najvyššiemu osvieteniu?“
 „Nebola,“
 odpovedal Subhuti,
 „žiadna dharna (pravé
 učenie), pomocou ktorej
 by Tathagata (Budha,
 osvietená bytosť) spoznal
 najvyššie osvietenie.“
 „Z tohto dôvodu,“
 povedal Budha,
 „Tathagata
 znamená stav bez vlastností,
 a keby niekto povedal:
 ‘Tathagata
 plne spoznal
 najvyššie osvietenie.
 Dharna Tathagatu nie je
 ani skutočná ani neskutočná.
 Preto Tathagata učí,
 že všetky dharmy
 sú Budhove vlastné
 špeciálne dharmy.
 Prečo?
 Tathagata učil,
 že všetky dharmy dohromady
 sú žiadna dharna
 nazvaná ‘Bodhisattva’?“
 „Nie, Budha,“
 odpovedal Subhuti.
 Budha pokračoval:
 „Teda Tathagata
 (Budha, osvietená bytosť)

vyučuje, že všetky dharmy (pravé učenia) sú nesebecké a nie sú bytosťami, entitami či osobnosťami. Dokonca keby si Bodhisattva (duchovný praktikujúci) aj želal vytvoriť pokojné Buddha-sféry, nemal by byť nazývaný Bodhisattvom (duchovným praktikujúcim), pretože Tathagata (Budha, osvietená bytosť) učil, že pokojné Budha-sféry nie sú skutočne pokojné Budha-sféry. Subhuti, Bodhisattva (duchovný praktikujúci), ktorý neustále rastie v sebeckosti všetkých dhariem (pravých učení), avšak je známy Tathagatovi, najvyššiemu osvietenému, ako Bodhisattva Veľkej Odvahy. Čo Tathagata vidí? Budha sa spýtal Subhutiho: „Čo myslíš? Má Tathagata (Budha, osvietená bytosť) fyzické oko?“ „Áno, Budha,“ odvetil Subhuti. „Má Tathagata duchovné oko osvietenia?“ „Zaiste, Budha, Tathagata má také oko.“ „Má Tathagata oko transcendentálnej múdrosti, Subhuti?“ „Vskutku má, Budha.“ „Má Tathagata oko dharmy?“ „Áno, Budha.“ „A Subhuti, má Tathagata Budha-oko univerzálneho súcitu?“ „Bez pochyby, Budha,

Tathagata má všetky tieto oči.“ Komentáre o mysli „Subhuti, poznám myseľ každej cítiacej bytosti v celom vesmíre, bez ohľadu na spôsoby myslenia, koncepcie či tendencie. Pretože všetky spôsoby, koncepcie a tendencie myslenia nie sú myseľ. A predsa sú nazývané myseľ. Prečo? Je nemožné zadržať minulú myšlienku, uchopiť budúcu myšlienku a dokonca ani udržať súčasnú myšlienku.“ Forma je žiadna-forma „Má byť Tathagata videný v manifestácii jeho formy?“ Spýtal sa Budha. „Vskutku nie,“ odvetil Subhuti, „pretože Tathagata (Budha, osvietená bytosť) učil, že manifestácia jeho formy nie je žiadna manifestácia aj keď je nazývaná manifestáciou jeho formy.“ Budha povedal: „Myslí si Tathagata (Budha, osvietená bytosť): ‘demonštroval som dharmu’ (pravé učenie)? Ak niekto povie ‘Tathagata demonštroval dharmu’, hovorí mylne, pretože nerozumie Tathagatovi a chňapol po niečom, čo tam nie je. Nie je žiadna dharm, ktorá môže byť učená demonštráciou dharmy.“ Bytosť je ne-bytosť Subhuti sa spýtal:

„vo vzdialenej budúcnosti, keď bude cesta nejasná, budú tam bytosti ktoré keď začujú tieto dharmy (pravé učenia), tak im uveria?“ „Subhuti,“ odpovedal Budha, „nebudú to ani bytosti ani ne-bytosti, pretože Tathagata (Budha, osvietená bytosť) učil, že bytosti nie sú v pravde bytosťami, aj keď ich on nazýva bytosti. Súhrn dharmy „Myslíš si, Subhuti,“ spýtal sa Budha, „že existuje nejaká dharm (pravé učenie), pomocou ktorého Tathagata (Budha, osvietená bytosť) spoznal najvyššie osvietenie?“ „Neexistuje taká dharm, Budha.“ „Teda, Subhuti, nie je možné nájsť ani jediný atóm dharmy (pravého učenia). Preto je osvietenie nazývané najvyšším. Táto dharm (pravé učenie) je identická iba sama so sebou a je nediferencovaná. Preto je nazývaná ‘najvyšším osvietením’. Keďže je unikátne a nediferencované kvôli absencii ja, entity či osobnosti, toto najvyššie osvietenie je známe ako kolektívnosť všetkých dobrých dhariem. Ale Subhuti, Tathagata (Budha, osvietená bytosť) učil, že dharmy nie sú v pravde dharmami,

aj keď sú nazývané dharmami.
 „Pomyslí si Tathagata (Budha, osvietená bytosť) vôbec niekedy: ‘vyslobodil som bytosti’? Nikdy si to nemyslí, Subhuti, pretože neexistuje žiadna bytosť, ktorá má byť vyslobodená Tathagatom. Keby Tathagata (Budha, osvietená bytosť) myslel na vyslobodenie nejakej bytosti, vyvstal by v ňom koncept ja, entity, či osobnosti. Tathagata učil, že koncept ja je žiaden koncept. Avšak bežní ľudia lipnú na koncepte ja. Tathagata učil, že bežní ľudia nie sú bežní ľudia, dokonca aj keď sú nazývaní ‘bežní ľudia’.“ Kto ma vidí ako formu, kto ma vidí vo zvuku, prevrátené sú jeho kroky na ceste; pretože nedokáže vnímať Tathagatu (Budhu, osvietenú bytosť). Budhovia (osvietené bytosti) sú videné cez dharmu (pravé učenie), z dharm-tiel prichádza ich vedenie; Ale podstata dharmy (pravého učenia) nie je nikdy rozlíšená, nemôže byť uchopená samotnou myslou. Príklady chybných výkladov Budha povedal: „Nikto by nemal povedať: ‘Tí, ktorí sa dali na cestu Bodhisattvu,

predpokladajú zničenie dharmy’ (pravého učenia), pretože to tak nie je, Subhuti. Tí, ktorí kráčajú po ceste Bodhisattvu, nepredpokladajú zničenie žiadnej dharmy (pravého učenia). „Povedzme, Subhuti, že muž či žena by naplnili siedmymi pokladmi toľko galaxií, ako je zrnok piesku vo veľkej Gange a potom by ich ponúkli Tathagatom; a povedzme, že nejaký Bodhisattva (duchovný praktikujúci) sa trezplivo zdržal všetkej dharmy (pravého učenia), ktoré samo o sebe nemá žiadnu podstatu. Tento Bodhisattva by získal nezmerateľne veľké zásluhy. A predsa Bodhisattva by nemal získať žiadne zásluhy.“ „Ale, Budha,“ spýtal sa Subhuti, „nezískal by Bodhisattva (duchovný praktikujúci) veľa zásluh?“ „Získal by ich, Subhuti, ale neuchopil by ich.“ Budha pokračoval: „Ak niekto povie, že Tathagata (Budha, osvietená bytosť) prichádza alebo odchádza, sedí alebo leží, tak nesprávne chápe moje učenie. Prečo? Tathagata nemá ani odkiaľ ani kam, a preto je nazývaný najvyšším osvieteným. „Keby muž či žena vzal galaxiu

za každú čiastočku prachu v tejto veľkej galaxii, a dôkladne každú rozomlel, až kým by z nej nezostali len atómy, bola by tá hŕba atómov veľká?“ „Vskutku, Budha,“ odpovedal Subhuti, „tá hŕba atómov by bola nesmierna. A predsa táto obrovská hŕba atómov nie je skutočne hŕbou atómov aj keď je nazývaná hŕba atómov. Ďalej, hoci Tathagata povedal ‘galaxia’, on učí, že v pravde to nie je galaxia. Pretože Budha, keby vskutku existovala galaxia, bola by materiálnym objektom na uchopenie a Tathagata (Budha, osvietená bytosť) učil, že neexistuje vôbec žiadne uchopenie.“ „Vskutku, Subhuti,“ povedal Budha, „toto ‘uchopenie materiálneho objektu’ je konvencia jazyka, výraz zbavený skutočného obsahu. Nie je to ani dharma (pravé učenie) ani adharma (bezbožnosť, nedostatok oddanosti), aj keď bežní ľudia sa toho bláznivo chytajú. Povedzme, Subhuti, že by niekto povedal, že Tathagata (Budha, osvietená bytosť) učil koncepciu ja, bytia, či osobnosti. Mal by pravdu?“ Subhuti odpovedal: „Vôbec nie, Budha.

To, čo Tathagata
(Budha, osvietená bytosť)
nazval
'konceptia ja'
nie je žiadna konceptia.
Preto, Subhuti,“
povedal Budha,
„človek, ktorý sa dal
ne cestu Bodhisattvu,
by mal poznať všetku dharmu
(pravé učenie)
a pozrieť sa na ňu upreto.
Predsa však by sa na ňu mal
pozerať takým spôsobom,
ktorý nedáva vzniknúť
vnímaniu žiadnej dharmy
(pravého učenia). Prečo?
Tathagata učil,
že vnímanie dharmy
je žiadne vnímanie,
aj keď je to nazývané
'vnímanie dharmy'.

Záver
„Keby Bodhisattva
(duchovný praktikujúci)
Veľkej Odvahy
naplnil nespočetné galaxie
siedmymi
vzácnymi pokladmi
a ponúkol ich ako dar
najvyšším osvieteným,
jeho zásluhy
by sa nedali porovnať
s nezmernými zásluhami
dobrých mužov či žien,
ktorí prijali jedinu strofu
z tejto Prajnaparamity,
prednášky o dharme
(pravom učení)
a zapamätali by si ju,
recitovali, študovali
a osvetlili pre ostatných.
Ako je to možné?
Spôsobom, ktorý je
zbavený zjavov.
Takto to človek
osvetľuje ostatným.“
Ako meteorit,
ako temnota,
ako blikajúca lampa,

ilúzia, ako inovat'
alebo ako bublina,
ako oblaky, záblesk
blesku, či sen:
taká je všetka podmienená
existencia, ktorú je vidieť.
Tak prehovoril Budha.